

Kampania Milenijne Cele Rozwoju: czas pomóc innym!

Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) w Polsce
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP
www.onz.org.pl/rozwoj

Słownik pomocy rozwojowej

Afryka Subsaharyjska - region o największych potrzebach w zakresie pomocy obejmujący 48 państw: Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Wyspy Zielonego Przylądka, Republika Środkowej Afryki, Czad, Komory, Kongo (Brazaaville), Kongo (Kinshasa), Przylądek Dobrej Nadziei, Gwinea Równikowa, Erytrea, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Gwinea, Gwinea-Bissau, Kenia, Lesotho, Liberia, Madagascar, Malawi, Mali, Mauretania, Mauritius, Mozambik, Namibia, Niger, Nigeria, Rwanda, Sao Tome e Principe, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Somalia, RPA, Sudan, Swaziland, Tanzania, Togo, Uganda, Zair, Zambia, Zimbabwe.

Bank Światowy - misją Grupy Banku Światowego jest zwalczanie ubóstwa i poprawa standardów życia mieszkańców krajów rozwijających się. Jest to Bank rozwojowy, który udziela pożyczek, pomocy technicznej, doradza i dzieli się wiedzą, aby ograniczyć zjawisko ubóstwa w krajach o niskich i średnich przychodach. Bank promuje wzrost gospodarczy, który tworzy nowe miejsca pracy i daje najbardziej potrzebującym ludziom możliwość skorzystania z dobrodziejstw wzrostu gospodarczego. Polska ponownie została członkiem Banku Światowego w 1986 roku, pierwszy pożyczki zaciągnęła w 1990 roku. Od tego czasu Bank Światowy wspiera transformację gospodarczą kraju poprzez pożyczki, doradztwo i pomoc techniczną. Od 1990 roku Bank Światowy pożyczył Polsce 5,8 mld USD. Obecnie Bank wspiera Polskę w wykorzystaniu członkostwa w Unii Europejskiej poprzez rozwój infrastruktury komunikacyjnej i zwiększenie potencjału instytucjonalnego rządu w absorpcji funduszy strukturalnych UE.

CIDA - Kanadyjska Agencja Rozwoju Międzynarodowego, powołana w 1968 r., zajmuje się praktyczną realizacją kanadyjskiej

strategii pomocowej i zarządzaniem programami pomocowymi. Obecnie CIDA administruje ok. 80% kanadyjskiej pomocy rozwojowej; pozostałe 20% jest administrowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Kanady (Foreign Affairs Canada), Ministerstwo Finansów (Finance Canada), oraz Międzynarodowe Centrum Badań Rozwojowych (International Development Research Centre). CIDA jest obecna w 150 krajach, które reprezentują 4/5 ludności świata. Największy nacisk kładzie jednak na pomoc dla 15 krajów priorytetowych. Od początku lat 90-tych CIDA jest także obecna w regionie Europy Środkowo-Wschodniej (w tym w Polsce), pomagając krajom w okresie transformacji w przejściu do demokracji i gospodarki rynkowej. Dla każdego kraju korzystającego z pomocy wypracowana jest specjalna strategia adresująca priorytety sektorowe i tematyczne.

Więcej: <http://www.acdi-cida.gc.ca>

DAC/OECD (Development Assistance Committee - Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) jest organem OECD koordynującym pomoc udzielaną przez najbardziej rozwinięte państwa członkowskie Organizacji krajom rozwijającym się i państwom w okresie transformacji, a także forum współpracy na rzecz zwiększenia efektywności działań pomocowych oraz ustalania zasad przekazywania pomocy rozwojowej. Aktualnie członkami DAC są 22 państwa członkowskie OECD oraz Komisja Europejska. Nie wszystkie państwa członkowskie OECD są członkami DAC niemniej przedstawiciele państw nieczłonkowskich mają prawo uczestniczyć w obradach Komitetu i jego organów pomocniczych, z prawem do zabierania głosu w dyskusji, ale bez prawa podejmowania decyzji. Takim statusem dysponuje w DAC Polska od chwili wstąpienia do OECD w 1996 r.

Donor - kraj lub organizacja (między- lub pozarządowa) świadczące pomoc rozwojową na rzecz krajów rozwijających się lub krajów w transformacji.

Europejski Fundusz Rozwoju (European Development Fund - EDF) - EDF został powołany w 1957 jako mechanizm przekazywania pomocy rozwojowej krajom grupy Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) stowarzyszonym ze Wspólnotą Europejską. Fundusz jest finansowany z dobrowolnych wpłat krajów członkowskich na podstawie podpisywanych co 5 lat protokołów finansowych.

Więcej: <http://europa.eu.int/comm/development>

Grupa AKP - grupa krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku - grupa AKP powstała w wyniku porozumienia zawartego w Georgetown w 1975 r. Skupia państwa znacznie różniące się od siebie, ale o wspólnej tożsamości i woli współpracy w stosunkach z EWG/UE, a także z ONZ, IMF i Grupą Banku Światowego. Grupa ta powiększała swoje grono od 46 do 77 obecnie. Kuba w 2000 roku została 78 członkiem grupy, ale nie zgłosiła uczestnictwa w Konwencji z Kotonu, regulującej stosunki pomiędzy Grupą AKP a Unią Europejską.

Kraje rozwijające się - zgodnie z klasyfikacją Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) krajami rozwijającymi się nazywane są państwa, które kwalifikują się do otrzymywania Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA). Są to państwa najslabiej rozwinięte, państwa o niskich dochodach (PKB na mieszkańca poniżej 745 USD), średnio-niskich dochodach (PKB na mieszkańca między 756 a 2.975 USD) i średnio-wysokich dochodach (PKB na mieszkańca między 2.796 a 9.205 USD).

Klasyfikacja państw według OECD:
<http://www.oecd.org/dataoecd/35/9/2488552.pdf>

Także Bank Światowy klasyfikuje państwa rozwijające się według PKB na mieszkańca. Są to państwa o niskich dochodach (PKB na mieszkańca poniżej 735 USD), o średnio-niskich dochodach (PKB na mieszkańca między 736 a 3.035 USD) i o średnio-wysokich dochodach (PKB na mieszkańca między 3.036 a 9.075 USD) i wysokich (ponad 9.075 USD).

Klasyfikacja Banku Światowego:
<http://www.worldbank.org/data/countryclass/classgroups.htm>

UNDP klasyfikuje państwa pod względem rozwoju społecznego stosując Wskaźnik Rozwoju Społecznego (HDI) - link liczony dla wszystkich państw od 0 do 1.

Kraje wysoko rozwinięte - kraje wysoko rozwinięte według klasyfikacji Banku Światowego to państwa o dochodach powyżej 9.075 USD na mieszkańca.

Kraje w okresie transformacji to kraje, które na początku lat 90. zaczęły wprowadzać istotne zmiany w systemie gospodarczo-politycznym. Według klasyfikacji DAC/OECD krajami w okresie transformacji są państwa Europy Środkowej i Wschodniej oraz niektóre państwa Wspólnoty Niepodległych Państw. Państwa te mogą otrzymywać Oficjalną Pomoc (OA). Nie otrzymują natomiast Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA). Z krajów Europy Środkowej i Wschodniej do tej grupy należą Białoruś, Bułgaria, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, **Polska**, Rumunia, Rosja, Słowacja i Ukraina, Węgry.

Klasyfikacja państw według OECD:
<http://www.oecd.org/dataoecd/35/9/2488552.pdf>

Milenijne Cele Rozwoju (Millennium Development Goals - MDG) - Milenijne Cele Rozwoju zostały przyjęte w Deklaracji Milenijnej przez przywódców 189 państw na szczycie Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2000 roku. Osiem Milenijnych Celów stanowi wymierne zobowiązanie społeczności międzynarodowej, w tym **Polski**, do redukcji ubóstwa i głodu, zapewnienia równego statusu kobiet i mężczyzn, poprawy stanu zdrowia, poprawy stanu edukacji, walki z AIDS, ochrony środowiska naturalnego a także zbudowania globalnego partnerstwa między narodami na rzecz rozwoju. Zobowiązania dotyczą spełnienia wyznaczonych celów do 2015 roku zarówno przez kraje rozwijające się, kraje w okresie transformacji, jak i państwa wysoko rozwinięte.

ODACE - Official Development Assistance in Central Europe Program - program zainaugurowany w listopadzie 2001 roku, którego celem jest pomaganie rządowi z Europy Środkowej w ustanowieniu i rozwoju ich własnych agencji ds. pomocy i w wypełnianiu

zobowiązań wynikający z członkostwa w Unii Europejskiej, odnoszących się do współpracy na rzecz rozwoju. Partnerami Kanady w programie ODACE są następujące kraje: **Polska**, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa, Estonia i Słowenia. W ramach programu ODACE, Kanada współpracuje z ministerstwami spraw zagranicznych (departamenty odpowiedzialne za pomoc rozwojową) jak również z organizacjami pozarządowymi, instytucjami akademickimi i sektorem prywatnym.

Oddłużenie - Program Redukcji Zobowiązań Najbiedniejszych i Najbardziej Zadłużonych Państw Świata (Heavily Indebted Poor Countries - HIPC)

- jest to jedna z najważniejszych inicjatyw Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Grupy Banku Światowego, zapoczątkowana w 1996 roku, wyróżniająca się swoją kompleksowością. Zakłada redukcję wszystkich kategorii zadłużenia i udział wszystkich kredytodawców. Daleko idąca restrukturyzacja połączona jest z programami redukcji ubóstwa oraz innymi programami pomocowymi. Jest to odpowiedź na sytuację w krajach, w których od kilkudziesięciu lat systematycznie wzrastało zadłużenie, powodując nadmierne obciążenie budżetu, co uniemożliwiało wydatkowanie na rozwój redukcję ubóstwa.

Więcej: <http://www.worldbank.org/hipc/>

Oficjalną Pomoc (Official Aid - OA)

stanowią przepływy finansowe, które spełniają kryteria Oficjalnej Pomocy Rozwojowej i ich adresatami są państwa będące w okresie transformacji, m.in. państwa z regionu Europy Środkowej i Wschodniej, w tym **Polska**, niektóre państwa powstałe po rozpadzie ZSRR a także kraje bardziej zaawansowane, jak Kuwejt czy Singapur.

Oficjalną Pomoc Rozwojową (Official Development Assistance - ODA)

stanowią dotacje i pożyczki przekazane instytucjom sektora publicznego państw rozwijających się, wspierające przede wszystkim rozwój gospodarczy i budowanie dobrobytu w tych krajach. Pożyczki są liczone jako Oficjalna Pomoc Rozwojowa tylko wtedy, gdy zawierają komponent dotacji o wartości przynajmniej 25 % wartości pomocy. Dodatkowo do Oficjalnej Pomocy Rozwojowej zalicza się pomoc techniczna. Dotacje, kredyty i pożyczki przeznaczone na cele militarne nie wliczają się do Oficjalnej Pomocy Rozwojowej.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

- międzyrządowa organizacja gospodarcza powstała w 1961 r. skupiająca 30 najbardziej rozwiniętych gospodarczo państwa świata. Podstawowym zadaniem OECD jest koordynacja polityki społeczno-ekonomicznej krajów członkowskich mająca na celu stymulowanie wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, rozwoju społecznego oraz międzynarodowego handlu i przepływów kapitałowych.

Pomoc dwustronna jest pomocą rozwojową udzielaną przez państwa-donorów bezpośrednio do państw-odbiorców. Pomoc ta jest przeznaczana np. na dwustronne projekty, stypendia, pomoc humanitarną, pomoc uchodźcom, oddłużenie.

Pomoc humanitarna jest pomocą doraźną, zaspokajającą najbardziej podstawowe potrzeby zachowania życia i godności ofiar sytuacji nadzwyczajnych, takich jak kataklizmy, katastrofy, konflikty zbrojne. Pomoc humanitarna w sytuacjach nadzwyczajnych jest absolutnie konieczna i ma znaczenie zasadnicze. Należy robić wszystko dla odwrócenia skutków takich sytuacji oraz przyniesienia ulgi w cierpieniu ofiarom. Ofiary mają do tej pomocy prawo. Pomocy winny udzielać organizacje humanitarne działające zgodnie z zasadami humanitaryzmu i bezstronności, a także w zgodzie z innymi zasadami sformułowanymi w kodeksie postępowania międzynarodowych organizacji niosących pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych.

Więcej: <http://www.pah.org.pl/16152.html>

Pomoc rozwojowa to pomoc świadczona przez państwa oraz organizacje międzynarodowe w formie finansowej, materialnej czy doradczej na rzecz krajów mniej rozwiniętych. Celem pomocy rozwojowej jest redukcja ubóstwa, promocja zrównoważonego rozwoju, wsparcie reform demokratycznych i rządów prawa, przestrzeganie praw człowieka, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wspieranie wzrostu gospodarczego, zapobieganie konfliktom oraz promocja bezpieczeństwa globalnego.

Pomoc techniczna oznacza doradztwo, przekazanie umiejętności technicznych i managerskich oraz know-how lub technologii w celu zwiększenia potencjału kraju-odbiorcy do podejmowania działań rozwojowych w swoim kraju. Pomoc techniczna obejmuje finansowanie szkoleń obywateli państw rozwijających się za

granicą lub w ich kraju ojczystym lub odbywa się poprzez finansowanie pracy konsultantów i doradców z krajów wysoko rozwiniętych w krajach rozwijających się.

Pomoc wiązana (Tied Aid) - rodzaj pomocy, w ramach której fundusze pomocowe są przeznaczane na zakupy towarów lub usług w kraju, od którego państwo uzyskało pomoc. Taka forma pomocy jest sprzeczna z koordynacją polityki i trendami zmierzającymi do liberalizacji handlu i usuwania barier inwestycyjnych. Ten rodzaj pomocy jest również niezgodny z założeniami efektywnego partnerstwa rozwojowego i własności lokalnej. Pomoc wiązana pociąga za sobą dodatkową, kompleksową kontrolę administracyjną projektów, dodatkowe koszty (np. koszty związane z transportem) i staje się przeszkodą w koordynacji pomiędzy donatorami (często towary oraz usługi pochodzące od różnych donatorów nie są ze sobą kompatybilne). Ten rodzaj pomocy jest korzystny dla krajów świadczących pomoc ponieważ ma on pozytywny wpływ na ich gospodarkę (udział firm, organizacji oraz prywatnych obywateli kraju świadczącego pomoc), co stanowi dodatkowe uzasadnienie co do stosowności świadczenia takiej pomocy.

Pomoc nie-wiązana (Untied Aid) - przeciwieństwo pomocy wiązanej. Rodzaj pomocy, w ramach której państwo otrzymujące pomoc nie jest zobligowane do wydawania środków pomocowych na zakup towarów lub usług w kraju z którego otrzymało taką pomoc. Środki takie wydawane są na zakup towarów lub usług bezpośrednio w kraju korzystającym z pomocy, jednocześnie dodatkowo wzmacniając jego gospodarkę. Ten rodzaj pomocy jest najczęściej realizowany poprzez programy dwustronne.

Pomoc wielostronna jest pomocą rozwojową udzielaną przez państwa-donorów krajom rozwijającym się poprzez międzynarodowe organizacje i wielostronne porozumienia. W ramach pomocy wielostronnej realizowane są wspólne projekty i płatności do organizacji

międzynarodowych, w tym składki do organizacji międzynarodowych, np. ONZ, UNICEF czy UNDP.

Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) tworzy w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych globalną sieć na rzecz rozwoju, promując zmiany na lepsze i umożliwiając krajom wymianę doświadczeń, wiedzy i zasobów, które mają pomóc mieszkańcom globu w tworzeniu lepszego świata. UNDP jest obecny w 166 krajach, współpracuje z ich przedstawicielami nad rozwiązaniem problemów rozwojowych tak na narodowym jak i globalnym poziomie. UNDP oferuje doświadczenia nasze i naszych globalnych partnerów do tworzenia korzystnych lokalnych warunków dla rozwoju człowieka.

Więcej: <http://www.undp.org.pl>

Stosunki Północ - Południe - po zakończeniu okresu "zimnej wojny", podczas której główna oś podziału przebiegała na linii Wschód-Zachód, pod wpływem procesów globalizacyjnych w stosunkach międzynarodowych zaczął dominować podział na globalną Północ i globalne Południe. Północ utożsamiana jest najczęściej z obszarem stabilności, demokracji, dobrobytu, przestrzegania praw człowieka, natomiast Południe z niedorozwojem ekonomicznym, biedą, konfliktami. Podział ten jest oczywiście umowny, państwa leżące na południu globu, o wysokim dochodzie narodowym, takie jak np. Australia należą do Północy.

Wskaźnik Rozwoju Społecznego (Human Development Index - HDI) jest alternatywnym w stosunku do PKB wskaźnikiem socjo-ekonomicznego rozwoju danego kraju. Regularnie obliczany przez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) pozwala rządowi monitorować następujące z biegiem czasu zmiany w poziomie rozwoju. HDI składa się z trzech komponentów: długości życia, poziomu edukacji (mierzonego poziomem analfabetyzmu oraz średnią czasu edukacji) oraz dochodu na głowę mieszkańca (skorygowanym o lokalne koszty życia).

Opracowanie: na podstawie słownika DAC/OECD, słownika Polskiej Akcji Humanitarnej, słownika CIDA, informacji MSZ, UNDP i Banku Światowego.